

Dosarul nr.2ra-66/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud: I.Păduraru)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: N.Budăi, A.Pahopol, I.Muruianu)

## DECIZIE

6 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit  
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul  
judecătoriai

Oleg Sternioală  
Mariana Pitic  
Svetlana Fincova  
Victor Burduh  
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de Victoria Țurcan,  
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Victoria Țurcan  
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea  
faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și  
repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare,  
împotriva deciziei din 5 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a  
respins apelul declarat de Victoria Țurcan și s-a menținut hotărârea din 5 martie  
2018 a Judecătoriai Chișinău, sediul Buiucani,

### c o n s t a ț ă :

La 7 noiembrie 2017, Victoria Țurcan a depus cerere de chemare în  
judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la  
constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a  
cauzei și repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, anterior la 14 mai 2001 a  
depus în cadrul Judecătoriai Buiucani, mun. Chișinău o cerere de chemare în  
judecată împotriva lui Ilie Țurcan, solicitând desfacerea căsătoriei, încasarea  
pensiei de întreținere a copiilor minori și partajarea bunurilor proprietate  
comună în devălmășie.

A indicat că, prin încheierea din 26 februarie 2002 a Judecătoriai Buiucani,  
mun. Chișinău cerința sa cu privire la partajarea bunurilor proprietate comună în  
devălmășie a fost separată într-o procedură aparte, iar prin hotărârea din aceeași  
dată – 26 februarie 2002, căsătoria dintre părți a fost desfăcută, fiind dispusă  
încasarea din contul lui Ilie Țurcan în beneficiul Victoriei Țurcan a pensiei de  
întreținere a copiilor minori, în mărime de 1/3 din veniturile sale lunare,

începând cu data adresării în instanța judecătorească și până la atingerea majoratului copiilor.

În continuare, Victoria Țurcan a subliniat că în final, după mai multe rejudecări a cauzei, prin hotărârea din 19 decembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, devenită irevocabilă la 18 ianuarie 2017, cererea de chemare în judecată înaintată împotriva lui Ilie Țurcan cu privire la partajarea bunurilor proprietate comună în devălmășie a fost admisă parțial, fiind dispusă vânzarea la licitație a apartamentului nr. xxxx din xxxx, mun. xxxx cu distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți a fiecăruia dintre ei și anume a câte 1/2 fiecăruia.

În opinia sa, la caz se atestă o încălcare vădită a dreptului său la examinarea cauzei sus-indicate în termen rezonabil, iar ca urmare a neexaminării în termen rezonabil a unui litigiu care nu prezintă un grad sporit de complexitate, i s-a cauzat prejudiciu moral, care se exprimă prin suferințe psihice, retrairi și stare de stres și incertitudine timp de 16 ani cât a fost examinat litigiul sus-enunțat, pe care îl estimează în formă bănească în sumă de 200000 lei, motiv pentru care a fost depusă prezenta cerere de chemare în judecată.

Reclamanta Victoria Țurcan a solicitat repunerea în termen a acțiunii, constatarea faptului încălcării dreptului său la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile depuse împotriva lui Ilie Țurcan cu privire la partajarea bunurilor proprietate comună în devălmășie și încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul său a prejudiciului moral în sumă de 200000 lei.

Prin hotărârea din 5 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cererea de chemare în judecată depusă de Victoria Țurcan a fost respinsă ca fiind depusă tardiv.

Prin decizia din 5 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Victoria Țurcan și s-a menținut hotărârea din 5 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Invocând netemeinicia și ilegalitatea hotărârii și a deciziei sus-enunțate, la 25 octombrie 2018, Victoria Țurcan le-a contestat cu recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea actelor judecătorești contestate cu pronunțarea unei noi hotărâri, de admitere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate în cererea de chemare în judecată și în cererea de apel anexate la dosar, suplimentar invocându-se că, la examinarea cauzei instanțele de judecată au interpretat eronat normele de drept material, nefiind constatate și elucidate pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei.

A invocat că instanța de fond a încălcat procedura de examinare referitoare la repunerea în termen a acțiunii, or, inițial instanța de judecată urmează a se expune asupra acestui capăt de cerere și ulterior asupra fondului cauzei, pe când prima instanță a examinat fondul cauzei, respingând acțiunea ca tardivă, neexpunându-se concret asupra capătului de cerere privind repunerea în termen a acțiunii.

La rândul său, examinând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău nu s-a pronunțat asupra acestui argument esențial invocat în cererea de apel motivată și nu a expus motivările respingerii acestuia.

Ca urmare, instanțele de judecată s-au eschivat de la exercitarea obligației impusă prin lege, de înfăptuire a actului de justiție, au examinat superficial circumstanțele cauzei, nu au intrat în esența litigiului și nu au apreciat toate circumstanțele și probele existente ale cauzei, pronunțând hotărâri neîntemeiate de respingere ca tardivă a acțiunii (f.d.121-122).

Conform art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 5 iulie 2018 (f.d.97), însă date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurentă la dosar lipsesc. Astfel, recursul declarat de Victoria Țurcan la 25 octombrie 2018 (f.d.121) este în termen.

Prin încheierea din 16 ianuarie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Victoria Țurcan a fost considerat admisibil și fără a prejudicia fondul a fost dispusă judecarea acestuia de către completul din 5 judecători.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat care urmează a fi respins cu menținerea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

După cum denotă actele cauzei, anterior, la 14 mai 2001 Victoria Țurcan a depus în cadrul Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău cerere de chemare în judecată împotriva lui Ilie Țurcan, solicitând desfacerea căsătoriei, încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori și partajarea bunurilor proprietate comună în devălmășie (f.d.5-6).

La fel, s-a constatat că prin încheierea din 26 februarie 2002 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău cerința Victoriei Țurcan cu privire la partajarea bunurilor proprietate comună în devălmășie a fost separată într-o procedură aparte, iar prin hotărârea din aceeași dată – 26 februarie 2002 a aceleiași Judecătoriei, căsătoria dintre părți a fost desfăcută, fiind dispusă încasarea din contul lui Ilie Țurcan în beneficiul Victoriei Țurcan a pensiei de întreținere a copiilor minori, în mărime de 1/3 din veniturile sale lunare, începând cu data adresării în instanța judecătorească și până la atingerea majoratului copiilor (f.d.7).

Tot actele cauzei atestă că, după mai multe rejudecări a cauzei, prin hotărârea din 19 decembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, devenită irevocabilă prin neatacare la 18 ianuarie 2017, cererea de chemare în judecată înaintată împotriva lui Ilie Țurcan cu privire la partajarea bunurilor proprietate comună în devălmășie a fost admisă parțial, fiind dispusă vânzarea la licitație a apartamentului nr. xxxx din xxxx, mun. xxxx cu distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți a fiecăruia dintre ei și anume a câte 1/2 fiecăruia (f.d.11-14).

Din considerentul că după cum a invocat reclamanta Victoria Țurcan în cererea de chemare în judecată, prin acțiunile și inacțiunile atât a instanțelor de judecată, cât și a participanților la proces i-a fost încălcat dreptul la examinarea cauzei civile sus-enunțate în termenul rezonabil, fapt care i-a cauzat prejudicii morale, a depus prin prisma Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 prezenta cerere de chemare în judecată.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, reclamanta Victoria Țurcan a solicitat repunerea în termen a acțiunii, constatarea faptului încălcării dreptului său la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile depuse împotriva lui Ilie Țurcan cu privire la partajarea bunurilor proprietate comună în devălmășie și încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul său a prejudiciului moral în sumă de 200000 lei (f.d.3-4).

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia respingerii cererii de chemare în judecată ca fiind depusă tardiv.

Judecând apelul declarat de Victoria Țurcan, instanța de apel l-a respins și a menținut hotărârea instanței de fond.

Pentru a hotărî astfel, instanțele de judecată au constatat că termenul de prescripție pentru eventualele pretenții ale reclamantei Victoria Țurcan referitor la încălcarea termenului rezonabil de judecare a cauzei a început să curgă de la 19 ianuarie 2017 și a expirat la 19 iulie 2017, aceasta fiind ultima zi de depunere a acțiunii cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare, cu toate acestea reclamanta a depus prezenta acțiune la 7 noiembrie 2017, ceea ce denotă că cererea de chemare în judecată a fost depusă tardiv.

Or, conform art. 268 lit. e) Cod civil, se prescriu în termen de 6 luni acțiunile privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzelor.

În susținerea opiniei enunțate, instanțele de judecată au reiterat și prevederile art. 3 alin. (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, potrivit cărora în cauzele în care se pretinde încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cererea de chemare în judecată poate fi depusă în cadrul examinării cauzei în fond sau în decursul a 6 luni de la intrarea în vigoare a ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire penală ori a actului judecătoresc de dispoziție.

Referitor la celelalte pretenții invocate de către Victoria Țurcan în cererea de chemare în judecată, acestea au fost respinse în legătură cu depunerea tardivă a acțiunii (f.d.65-73,98-117).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră concluzia instanțelor de judecată despre necesitatea respingerii ca tardivă a cererii de chemare în judecată justă, ea avînd la bază cumulumul dovezilor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, cărora le-a fost dată aprecierea juridică cuvenită, conform cerințelor art. 130 Cod de procedură civilă. Instanțele de judecată au stabilit corect situația de fapt și de drept în prezenta speță, a dat o apreciere obiectivă probelor administrate și au emis hotărâri întemeiate și legale care corespund legislației în vigoare.

În conformitate cu art. 267 alin. (1) Cod civil, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Totodată, conform art. 268 lit. e) Cod civil, se prescriu în termen de 6 luni acțiunile privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzelor sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești.

La rândul său, art. 3 alin. (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011 prevede expres că în cauzele în care se pretinde încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cererea de chemare în judecată poate fi depusă în cadrul examinării cauzei în fond sau în decursul a 6 luni de la intrarea în vigoare a ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire penală ori a actului judecătoresc de dispoziție.

Conform art. 272 alin. (1) Cod civil, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

În corespundere cu art. 279 Cod civil, în cazuri excepționale, dacă instanța de judecată constată că termenul de prescripție extinctivă nu este respectat datorită unor împrejurări legate de persoana reclamantului, dreptul încălcat al persoanei este apărat. Repunerea în termen nu poate fi dispusă decât dacă partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea unui termen de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de prescripție.

Iar în temeiul dispoziției art. 271 Cod civil, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă până la încheierea dezbaterilor în fond.

Actele cauzei atestă cu certitudine că pârâtul-intimat Ministerul Justiției al Republicii Moldova a solicitat aplicarea termenului de prescripție în favoarea sa din motiv că termenul în interiorul căruia Victoria Țurcan putea să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată dreptul încălcat, a fost depășit (f.d.37-40).

Cu referire la acest argument, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că la caz, termenul de prescripție pentru apărarea dreptului încălcat pentru recurentă a început să curgă la data de 19 ianuarie 2017 – ziua imediat următoare datei când hotărârea instanței judecătorești a devenit irevocabilă în cauza civilă care reclamanta pretinde că i-ar fi fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil (f.d.14) și a expirat la 19 iulie 2017, aceasta fiind ultima zi de depunere a cererii de chemare în judecată cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare. Necătând la aceasta, reclamanta a depus prezenta acțiune la 7 noiembrie 2017 (f.d.3).

În asemenea circumstanțe, instanțele de judecată corect au respins cererea de chemare în judecată depusă de Victoria Țurcan ca fiind depusă tardiv, or, declanșarea unui proces peste 6 luni de la intrarea în vigoare a actului judecătorec de dispoziție (hotărârea din 19 decembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, devenită irevocabilă la 18 ianuarie 2017) în cauza civilă care reclamanta pretinde că i-ar fi fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil contravine principiului securității raporturilor juridice și o violare a art. 1 Protocolul nr. 1 Adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale (cauza Dacia SRL din 18.03.2008, cauza Străisteanu ș.a. din 07.04.2009). Curtea a considerat, că înrăutățirea unei situații juridice care a devenit irevocabilă datorită aplicării termenului de prescripție sau care ar trebui să devină irevocabilă dacă termenul de prescripție s-ar fi aplicat fără discriminare în favoarea statului, este incompatibilă cu principiul securității raporturilor juridice.

La caz, instanța de recurs concluzionează că opunerea termenului de prescripție revendicărilor înaintate anihilează necesitatea examinării acestora, astfel încât reclamanta-recurentă Victoria Țurcan este sancționată prin efectul legii prin stingerea elementului de protecție juridică a dreptului său material.

Mai mult decât atât, recurenta nu a prezentat probe prin care s-ar fi confirmat că termenul de prescripție a fost omis din motive întemeiate.

Cât privesc argumentele recurentei Victoria Țurcan precum că la caz acțiunea nu a fost depusă cu omiterea termenului de prescripție din considerentul că cursul prescripției extinctive a fost întrerupt – fiind intentată o acțiune în modul stabilit de lege, însă acțiunea a fost restituită, acestea nu pot constitui temei pentru admiterea recursului și casarea actelor judecătorești care constituie obiectul prezentului recurs, în situația în care cererea de chemare în judecată depusă inițial la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani a fost restituită pe motiv că reclamanta nu a respectat exigențele procedurale impuse de art. 166-167 Cod de procedură civilă, circumstanțe ce denotă totuși că depunerea cererii de chemare în judecată anterioare nu s-a efectuat în modul stabilit de lege și respectiv termenul prescripției extinctivă nu a fost întrerupt (f.d.18-22).

Nu pot fi reținute nici argumentele recurentei precum că a omis întemeiat termenul de prescripție, deoarece încheierile Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani prin care nu s-a dat curs cererii și prin care cererea de chemare în judecată a fost restituită, au fost recepționate cu întârziere. Or, la dosar nu există probe confirmative în acest sens.

În acest sens, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că conform jurisprudenței CEDO, participanții la procesul de judecată, inițiind proceduri în justiție, urmează să-și asume un rol activ urmărind cu diligență derularea procesului său. Or, fiind persoană interesată în examinarea cauzei, recurenta urma să întreprindă acțiunile necesare pentru a-și valorifica drepturile sale de acces la instanța competentă în modul prevăzut de lege, fapt ce în prezenta speță nu se atestă.

Mai mult decât atât, recurenta Victoria Țurcan nu a prezentat probe, prin care s-ar fi confirmat că termenul de prescripție a fost omis din motive întemeiate. Faptul precum că s-a aflat peste hotarele Republicii Moldova fără a prezenta probe confirmative în acest sens nu pot fi apreciate ca un impediment în sesizarea instanței de judecată înăuntrul termenului de prescripție.

La fel, neîntemeiate sunt și argumentele recursului precum că prima instanță nu s-a expus în dispozitivul hotărârii asupra repunerii în termen a cererii de chemare în judecată, iar examinând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău nu s-a pronunțat asupra acestui argument esențial invocat în cererea de apel motivată și nu a expus motivările respingerii acestuia. Or, această chestiune a fost abordată în motivarea hotărârilor în sensul necesității respingerii cererii de repunere în termen a cererii de chemare în judecată.

Prin urmare, aceste circumstanțe nu constituie drept temei absolut pentru casarea actelor judecătorești contestate.

Alte argumentele invocate de recurentă în susținerea poziției sale, nu pot fi reținute de către instanța de recurs, deoarece se combat cu cele invocate mai sus și se referă la circumstanțele care au fost constatate și elucidate pe deplin de instanța de apel, având la bază cumulul de probe, care au fost administrate și

apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Victoria Țurcan.

Se mențin decizia din 5 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 5 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Victoria Țurcan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,  
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Mariana Pitic

Svetlana Fincova

Victor Burduh

Tamara Chișca-Doneva